

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

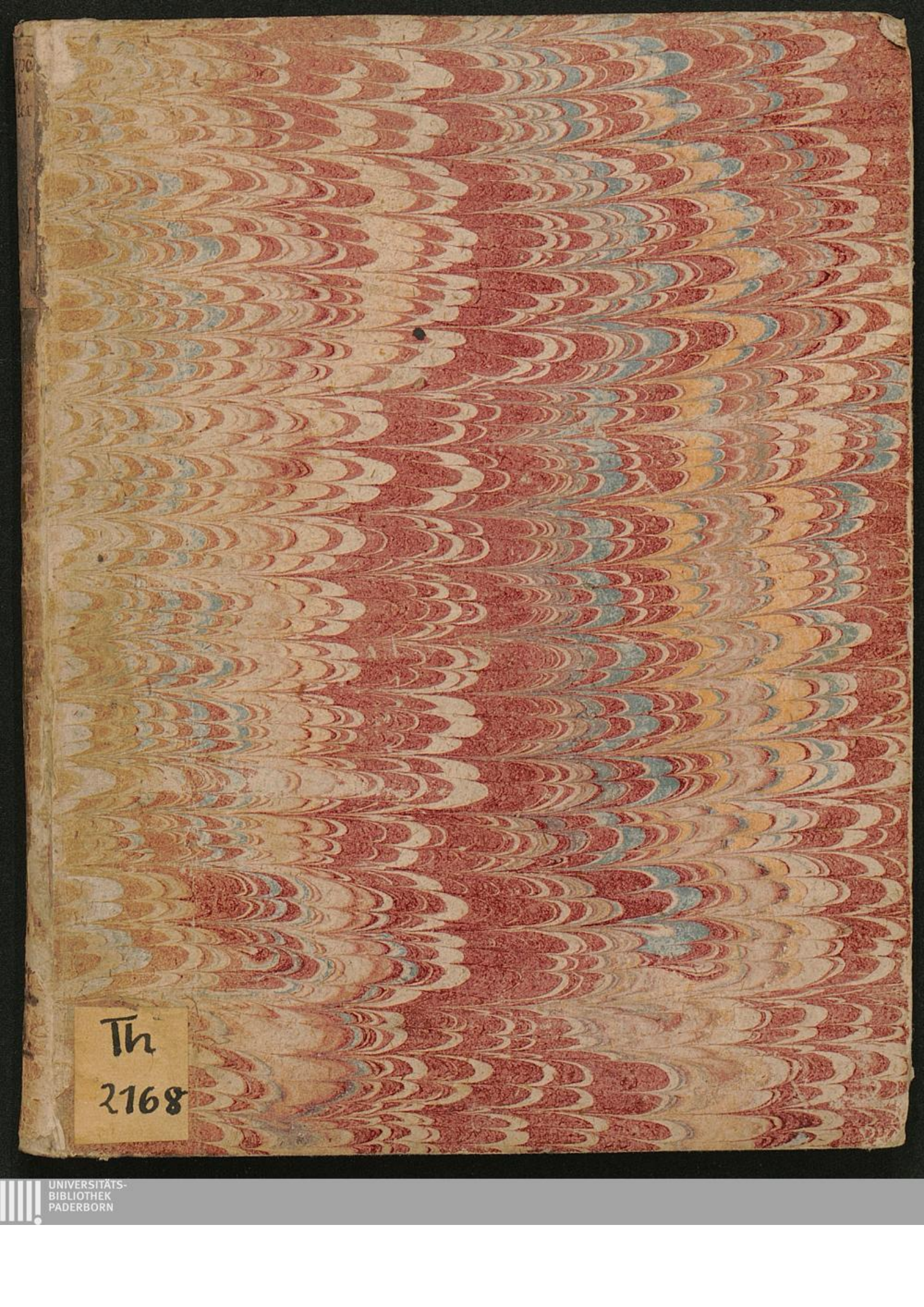
Universitätsbibliothek Paderborn

Dissertatio Theologica De Formulari Ab Illustrissimis Episcopis Belgii Proposito In Causa Jansenii

Claremontius, Johannes

Coloniæ, 1693

urn:nbn:de:hbz:466:1-40333

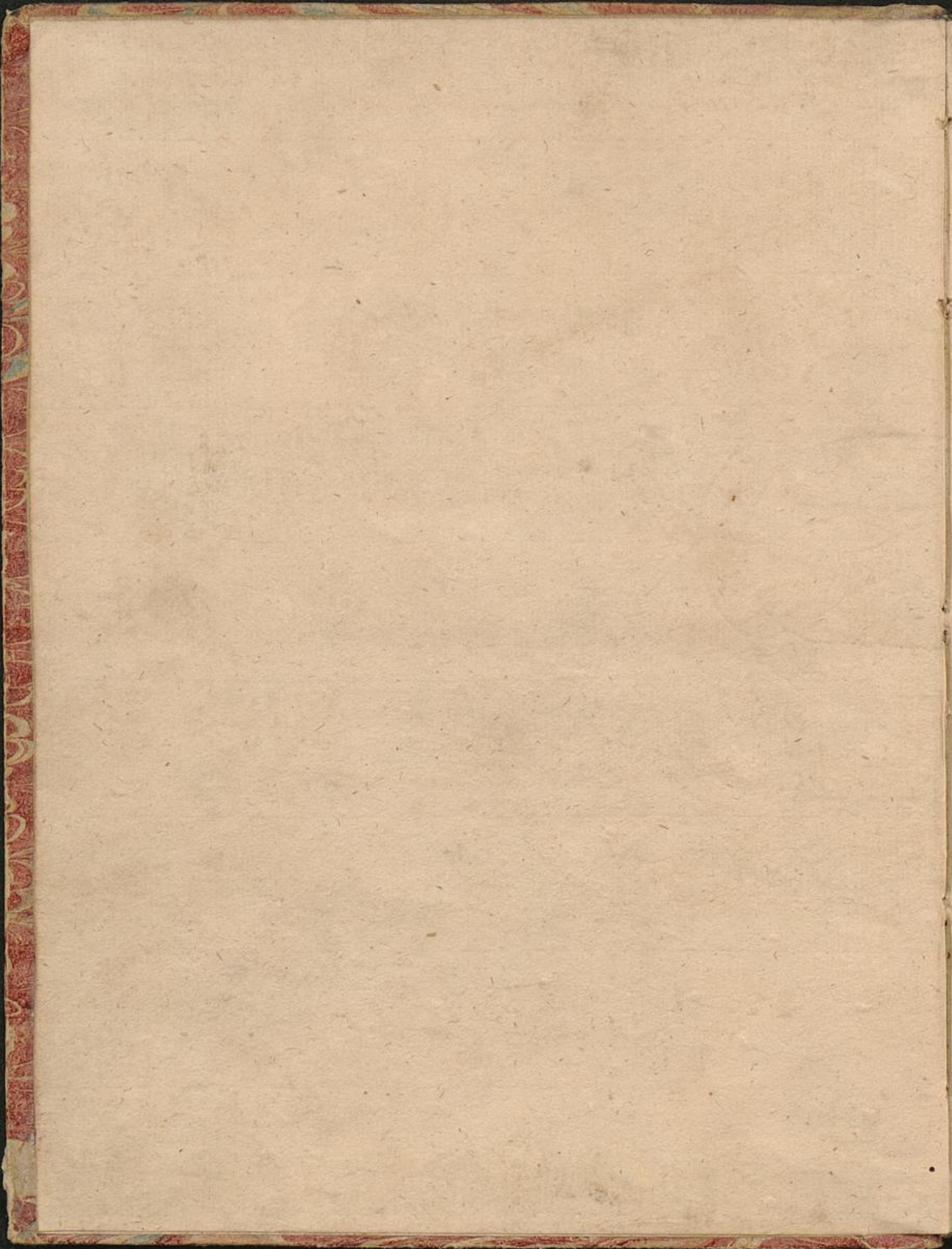
Th

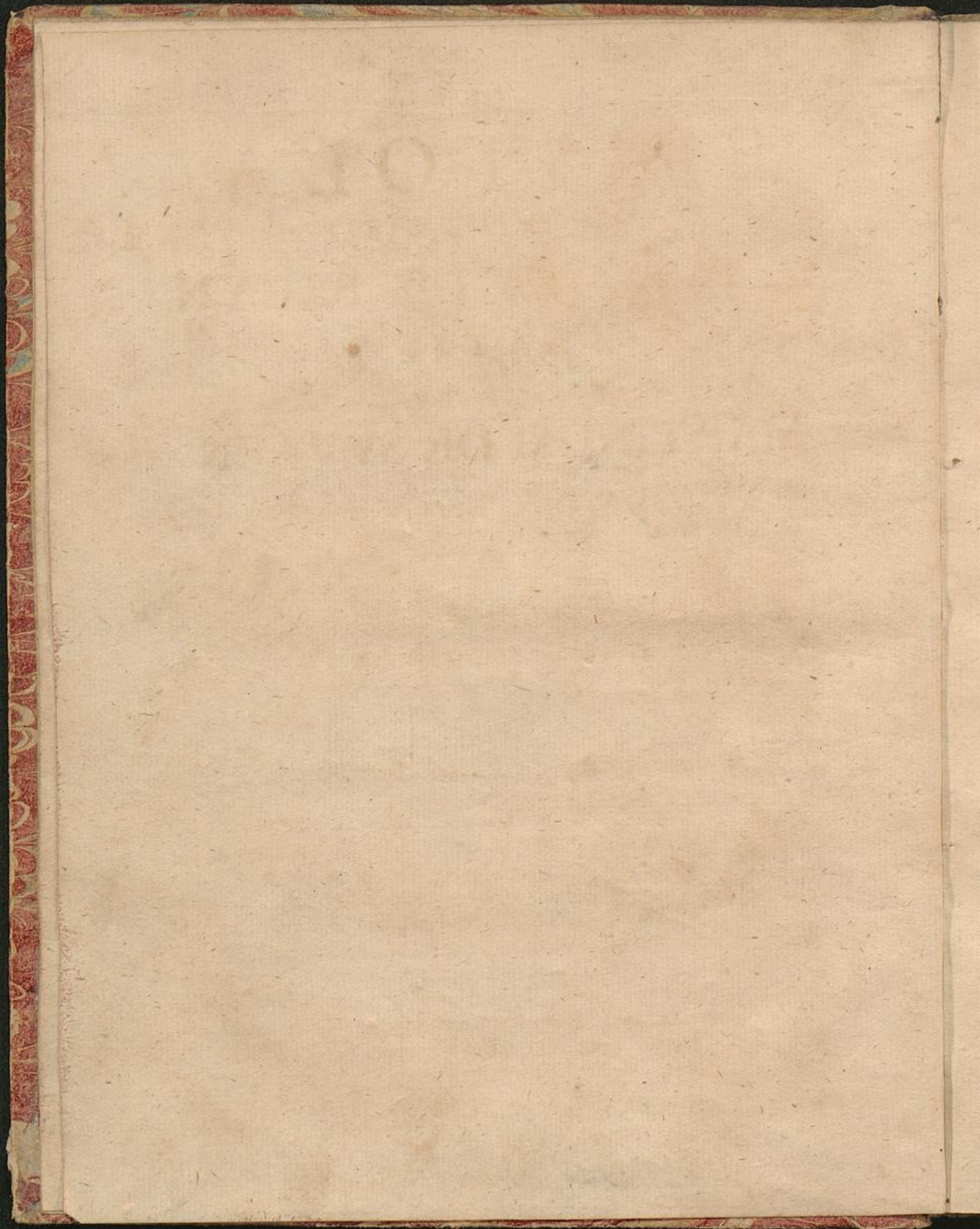
2168

Th. 2168.

D III

20.

(1)
DISSERTATIO
THEOLOGICA
DE
FORMULARI
AB ILLUSTRISSIMIS
EPISCOPIS BELGII
PROPOSITO
IN CAUSA JANSENI
PER
JOANNEM CLAREMONTIUM

S. Theologiæ Professore, Presbyterum Sæcularem.

PRÆFATIO
REFERTUR OCCASIO SCRIBENDI.

Quantum mihi per otium licuit, promissam in postremo congressu nostro dissertationem expedivi, quâ te ad meliorem mentem, quantum fieri posset, pertraherem. Causam enim commotionis animorum quæ in Belgio perstre-
pit, in Illustrissimos Antistites coniiciebas, quasi sub-
scriptionem Formularis, quo sensus Janseii ejuraretur, importunè
& injustè exigent. Ego ex adverso perturbationis auctores asse-
bam esse Theologos qui se refractarios in eo negotio exhibebant. Tu
nullam tumultuationem ante consilium Præfulum excitatam asseve-
rabas: tum ego ex te quæsi: quid igitur sibi vellent Libelli, The-
ses, aliaque scripta quæ in dies prodibant, ad animos accendendos?

A

Ad

Addidi Illustrissimos Antistites non potuisse dissimulare, damnatos ab Ecclesiâ errores impunè diffeminari, quorum cura si acriorem motum in animis dissentientium excitavit, non illis vitio, sed iis qui mentem infectam haberent, quosque purgare intendunt, verti debere. *Cum enim fortis armatus custodit atrium suum, in pace sunt omnia quæ possidet: si autem fortior eo superveniens vicerit eum &c.* Hic tu me interpellasti, non ferens homines à me notari doctrinâ ac pietate conspicuos. Cui ego respondi: nihil à me actum, quod in Antecessores ipsorum non egerit Urbanus VIII. *Magno mœrore afficimur, inquit, quod plerique spectata alioqui probitatis & doctrinæ, in varias sententias offensivæ & periculi plenas, tum verbo tum scriptis prorumpunt.* Idè te cum Tertulliano lib. de præscript. interrogabam: *ex personis probamus fidem, an ex fide personas? Nemo mihi sapiens, nemo fidelis, nemo major, nisi Christianus: nemo autem verè Christianus, nisi qui obediens fuerit Ecclesiæ Filius. Quærant nimirum infirmi in fide, inquit idem, quare illi fidelissimi & prudentissimi & usitatissimi in Ecclesiâ in illam partem transferunt? Ad quæ respondet: quis hoc dicens non ipse sibi respondit: neque prudentes neque fideles, neque usitatos æstimandos quos hæreses aliique errores potuerunt demutare.* Plura hanc in rem prosecuturus eram testimonia, cum iterum filum abrupisti, hæc reponens: non patior Viros à me colendos in suspensionem hæreseos adduci, recta ipsi sapiunt. Unum illis obiicere tantum potes, quod in quæstione Facti decretis Pontificum non assentiant. Istud autem probro illis duci non debet, quod & auctoritas decernens sit fallibilis, & ipsi contrarium habeant sibi perspectum. Ad hæc subjeci: quid illi intus sentiant non penetro, parietem non effodio: quamquam interiora scriptis sæpe prodant, quibus minus rectè sapere non mihi soli videntur. At istud unum, quod ais, num tibi tam exiguum & sanum est? Multos certè offendit & vehementem dat suspensionem, non haberi ab illis hæreticum quod Pontifices hæreticum dixerunt: atque idè ipsos idem sentire. Fallibilem ais auctoritatem cui non acquiescunt: sed maximè verendum ne infallibili quoque non cederent, qui quod clarè & dilucidè ipsi concipiunt, verum habent; Ipsi, inquam, non alii: *quasi apertius dicerent, in quibus intelligentia nostra se erigit, reliquorum hominum & ipsius Ecclesiæ sensus dormit.* S. Greg. lib. 5. moral. in Job. cap. 19. Scandalum istud, inquebas, Pharisaicum est, quod multis jam editis libris est elutum. Laverunt æthiopem, dicebam, qui nullis librorum undis elui potest. Stat enim, stabitque in perpetuum Ecclesiæ iudicium, quo sensus Jansenii turpi nigredine est foedatus. Fallibile dicant illi

illi qui se infallibiles putant. Dicere tamen apertius debebant qui mentem altius erigunt, iudicium istud fallere & falli. At infallibile dicunt alii, nec omninò fallere vel falli. Quid tu hic, qui tutiora sequenda prædicas, sed non sequeris? non est tutum, inquiebas, jurare incertum. An putas, dixi, Ecclesiam juramenta exigere in incertis? Hoc esset in jure turpiter errare. Esto, aiebas, certum istud illi fuerit: at mihi est incertum. Ergo, inquiebam, juret ipsa, non juramentum ab aliis exigat, nec iterum in jure aberret. De hoc, aiebas, fuit admonita & substitit: nec enim illius jussu juramentum amplius audent Episcopi urgere. Parum abfuit quin exclamarem: ô inverecondum caput, qui Ecclesiam officii sui admonendam putas! Sed si hæc admonitio dicenda est, inquiebam, jam inde ab initio fuit admonita, nec acquievit. Formulam siquidem juramenti eandem huc usque proposuit in Galliâ, quod etiamnum passim exigitur. Dicas igitur, si audes, illam adhuc in suo errore permanere. Ad hoc dixisti, aliam in Galliâ propositam fuisse viam, quo conscientia consuleretur; externam nimirum reverentiam exigi tantum, quâ nihil ex adverso dicatur aut scribatur. Hanc importunè præcluserunt Illustrissimi Belgii Antistites; & ideo supercedere coacti sunt. Non importunè, inquiebam, sed oportunè præcluserunt hanc viam, & ad mentem præscripti Formularis, quò certius fidei consulerent, quam multis ambagibus à quibusdam subditis suis eludi videbant. At tunc paratus esses in hunc modum jurare, externam tantum reverentiam profitendo? Hic hæsisti dubius: dubius, inquam. Quid enim aliud mora, quam dubitationem expressit, quod & ipso responso manifestasti: dixisti enim te deliberaturum dum occasio se offerret, quod nunquam amplius futurum confidenter asseverabas. Meritò tamen dubitasti, quamvis aliam viam indicasses, quò conscientia consuleretur. Nam in hoc ipso dissecti sunt partiarum tui, ac sicut dicitur Lutheranorum alios esse rigidos, molles alios; ita plerique ex tuis viam illam averfantur, quam alii inierunt. Hi nimirum timori cesserunt, atque ne censuras, aliasque pœnas incurrerent, modum commenti sunt, quem nec laxissimi Casuistæ probare unquam possent. Admisisti illos in hoc puncto dissentire, sed amicabiliter, sibi invicem sua sensa donando: atque identidem illa Apostoli verba inculcabas, *quisque suo sensu abundet, si quid aliter sapit, & hoc Spiritus Sanctus vobis revelavit.* Utinam, inquiebam, ex hoc ipso discerent, cum Casuistis moderatius agere, nec insectari in casibus ab Ecclesiâ necdum decisis. At patienter ferre sensus ab illâ reprobatos, quid aliud est quam politicè agere, in malo consentiendo, perversa dissimulando?

Tum quæſivisti, quinam sint illi sensus quos dissimulari ab ipsis contende-
 bam? Respondi imprimis esse irreverentiam illam externam quâ
 quidam ex ipsis propositioni Ecclesiæ palam obluſtando, formulam
 ab eâ præscriptam jurare renuunt, & sensum Jansenii Catholicum esse
 contendunt. Hanc alii reprobare tenentur qui reverentiam externam
 Ecclesiæ deberi sentiunt & ipsimet præstant. Deinde splendidum illud
 mendacium ac perjurium, quo alii sincerè profitentur quod interius
 non credunt: quod sanè priores exhorrent; & ideo quibusvis exponi
 censuris & pœnis malunt, quam jurare in formulam præscriptam. Nec
 sanè immeritò. Quid enim intersit inter sensum illorum qui reveren-
 tiam illam externè tantum exhibent & sensum propositionis XXVIII.
 ab Innocentio XI. damnatæ nunquam ostendent: nisi quod in materiâ
 ad religionem spectante juramento abuti turpius inveniantur. Ad hæc
 addebam, utrosque judicium Ecclesiæ in causâ Jansenii vel falsum vel
 dubium tenere, quod à genuinis Ecclesiæ filiis verum & certum ha-
 beri debet. Hic tu exclamasti, te genuinum esse filium Ecclesiæ: nec
 ideo te cogi ad ipsius judicium pro certo habendum, quod in sensu
 Jansenii dijudicando & fallibile sit & à pluribus Theologis falsum aut
 incertum asseritur. Itaque confers paucos hos Theologos, inquebam,
 cum Ecclesia? paris sunt apud te auctoritatis? Adedò apud te vilescit
 hujus auctoritas, quam genuini omnes filii summâ veneratione & fide
 dignam existimant, cui nulla in terris comparari potest? Sed quâ cer-
 titudine fallibile dicis ejus judicium, quod infallibile ab aliis asseritur?
 Cur his contradicentibus hoc ipsum apud te non est incertum potiori
 jure, quam sit factum Jansenii propter contradictionem tuorum? Cur
 inquam, sic te judicio Ecclesiæ non subjecis fidem internam illi præ-
 stando, ne infallibili forte judicio imprudenter resistas, & ut tutiora
 sequaris? Denique falsum dicis & incertum à multis asseri judicium
 Ecclesiæ in facto Jansenii. At longe plures sunt, qui certissimè verum
 esse asseverant, & ipsa Ecclesia Juramentum exigens hoc manifestè
 supponit. Non dicam quod hisce, ac præsertim Ecclesiæ, sensum tuum
 conformare tenearis, quod verissimum est: sed quia quasi incertus de
 rei veritate præscindere vis aut fingis, dicens sensum Jansenii esse in-
 certum; & hoc ipsum, an sit incertus cogeris fateri esse incertum.
 Itaque si certum sit sensum Jansenii esse damnatum, licet illius dam-
 nationi cum juramento subscribere: si incertum sit, non licet: &
 quia utrumque apud te est dubium; videlicet an hoc certum aut in-
 certum sit, dubium est an liceat an non liceat. Verùm, dubium non
 est nos obligari Superiorum præceptis in re dubiâ obedire. Ideò acce-
 dente

dente S. Sedis Apostolicæ auctoritate formulam juramenti præscribente, quâ sincerè ejuretur sensus à Jansenio intentus, Illustrissimis Episcopis eam exigentibus, teneris obedire, fidem internam juxta eorum mentem præstando in eâ ejuratione. Accedit scandalum fidelium nisi idem sensus in hunc modum ejuretur, & vehemens suspicio quæ incurritur de hæresi, quæ duo sunt peccata certa. Atqui certum est hominem constitutum inter duo mala sive peccata, quorum unum est certum alterum incertum, teneri vitare certum exponendo se periculo dubii committendi. Ergo ut vitares hæc duo peccata certa, certò teneris sincerè ejurare sensum à Jansenio intentum, fidem internam quæ exigitur Ecclesiæ præstando. Audiam lubens, inquiebam, quid ad hæc respondere valeas. Tunc causatus es me multa innectere implexa, quæ ut dissolvantur accuratiorem exigant attentionem, quam sermocinatio patiatur. Idèò petivisti ut scripto hæc tibi traderem. Simul expostulasti, ut si quid apud me haberem quo obligationem in formulam præscriptam jurandi mihi persuaderem unà proferrem. Utrumque exsecutus sum: primum quidem reflicando memoriam eorum quæ in colloquio proposita fuere: secundum autem in sequentibus accipe, & æqui bonique juxta conscientiæ dictamen & stimulos confule. *Non hic attendas velim cujusquam hominis auctoritatem, non amorem, non ingenium, non eloquentiam, non Philosophiam: sed hæc cuncta despiciens, quidquid Ecclesiam tenuisse cognoveris, id solum tibi tenendum credendumque decernas.* Ita te monet Vincentius Lirinensis in Commonitorio.

§. I.

Exponitur quam ob causam Formulare fuerit editum, & quomodo Jansenistæ illud exceperint.

QUingenta abhinc annis Janseniana hæresis (absit verbo invidia, quod post oraculum S. Sedis usurpare licet) Ecclesiam technis & pertinaciâ laceffere non destitit. Illa siquidem tortuosi instar colubri, eadem teste Sede, in varios gyros versa effugium & latebras, quibus jacula Apostolica declinaret, mirum in modum investigabat, præsertim per distinctionem Juris & Facti. Cum ecce Regis Christianissimi & Galliæ Episcoporum voto Alexander VII. annuens, sapienti sanè consilio, Formulare Juramenti edixit, cui Univerfus Ordo Ecclesiasticus. subscriberet, Ut videlicet Constitutioni Innocentiæ X.

&

& Alexandri VII. se quisque subjiciendo, quinque propositiones ex Cornelii Jansenii libro, cui nomen Augustinus excerptas, & in sensu ab eodem auctore intento, prout illas per dictas Constitutiones Sedes Apostolica damnavit, sincero animo rejiceret atque damnaret: ita jurando, Deumque & sancta Dei Evangelia compellendo.

Nullum profus superesse latibulum credebatur, quo se tortuosus ille coluber reciperet. Et verò plerique illius sectæ homines pertinaciâ abrepti, privationem beneficiorum, carceres & exilium pati maluerunt, quam Juramentum præscriptum emittere. Alii tamen ad consuetas technas versi, fidem quidem Juri, damnando scilicet Propositiones in omni sensu in quo eas Ecclesia damnavit; observantiam verò factò, seu circa sensum à Jansenio intentum reverentiam tantum externam exhibendo reddiderunt. Quis crederet homines restrictionum mentalium acerrimos hostes eò usque illas efferre, ut in rebus ad religionem ipsam & juramenti Sacramentum spectantibus usurpare nec erubescant nec vereantur?

Et hi quidem in Gallia Viros honestos se vocitant. Fuco nihilominus absterfo quatuor Episcopi in suis Diocesibus Formulare proposuerunt cum additionibus quæ restrictionem illam explicarent: Quod equidem adeò Sanctæ Sedi displicuit, ut eorum conatus Sacra Congregatio Indicis, censurâ gravi represserit. Dein Pontifex ipse selectos quosdam Episcopos delegavit, qui contra ipsorum ausus juridicè procederent, atque eosdem, si pertinaces essent, à suis sedibus semoverent. Verùm obstantibus hujusmodi delegationi libertatibus Gallicanis, plures Episcopi exclamarunt de detrimento privilegiis Ecclesiæ Gallicanæ, per eam illato. Hæc causa videtur indulgentiæ illius, quam summo opere deprædicant nostrates Theologi Jansenio faventes, & Ecclesiæ scilicet Pacem appellant. Quamvis enim illi quatuor Episcopos in proposito perstitisse contendant, id certè Pontificem eos celasse verisimile est, qui nullam restrictionem in causâ Formularis admissurum se profiteretur.

§ II.

De intentione Sanctæ Sedis Apostolicæ in Propositione Formularis.

Certum porrò est tum ex ipso Formularis contextu, tum ex actis subsequendis de quibus præcedenti §., mentem voluntatemque S. Sedis

Sedis fuisse, non solum ut ejus quod est juris, sed etiam quod facti dicitur, fides interna Ecclesiæ declaranti haberetur. Ideò enim Alexander VII. filios iniquitatis & perturbatores publicæ tranquillitatis appellat illos qui factum illud negant, contrarium eorum menti expressâ Bullâ declarat & definit, ut illos mentem mutare, si veri filii esse velint, compellat. Eò quoque spectat Formulare, quod eo fine conscriptum propositumque fuit, ut quisque sincero animo juraret, propositiones in sensu à Jansenio intento se damnare atque rejicere, quoniam veritatem facti ipsius à se interius creditam contestaretur. Denique consilium quatuor Episcoporum, quo mentem Pontificis in Formulari proponendo ad externam tantum observantiam detorquebant, à sacrâ Congregatione Indicis reprobatur, idem convincit.

Dicere autem aut putare hanc mentem & intentionem S. Sedis esse injustam, quasi juramentum ejusmodi fidei internæ exigere non possit, est accusare Ecclesiam erroris crassi in moribus, quod non solum reverentiæ debitæ, sed fidei quoque repugnat. Neque fingi potest Clementem IX. aut mentem alienam à mente Alexandri VII. habuisse aut mentem propriam mutasse. Nam tum observantia S. Sedi debita exigit ut credamus eam sibi constare & cohæere, tum ipsemet Clemens expressè protestatus est, se nullam restrictionem admissurum, quibus verbis apertè declarat se persistere in improbando consilio quatuor illorum Episcoporum.

Omnia itaque indulgentia quæ ab affectis Jansenii prætendi potest huc revocatur, ut vel fides humana veræ tamen & sinceræ obedientiæ & credulitatis, juxta probabilem quorundam opinionem circa factum promitteretur: vel propter conflictum jurisdictionis in contumaces exercendæ, atque inde imminens scandalum, vis coactiva suspendere-
retur. Si quis enim in tali peccato deprehensus fuerit, inquit S. Augustinus l. 5. cont. ep. Parmeniani cap. 2. propter quod anathemate dignus habeatur, fiat hoc ubi nullum est schismatis periculum, ne forte colligendo zizania triticum simul eradicetur. Ceterum idem Formulare ab omnibus aliis Galliarum Episcopis acceptum, toti Clero huc usque proponitur sine ulla restrictione, à quo sensus à Jansenio intentus juxta Formulæ tenorem ejuratur. Si quis autem Janseniano sensui consentire deprehenditur, per oportuna juris & facti remedia in eodem regno castigatur. Ita celeberrimo illi regno pax & tranquillitas fuit restituta atque etiamnum servatur.

*Necessitas proponendi Formulæ in Belgio : &
quis inde fructus sperari possit.*

AT in Belgio, quæ altera Regio est in quâ & Jansenianus error ortum habuit & jam diu grassatur, nullum hæcenus remedium efficax fuit propositum quo illius contagioni obviam iretur. Atque interim idem error longè latèque diffunditur, radicesque ita figit in animis incautorum, ut prorsus difficile sit ipsum extirpari. Prodeunt in dies Libelli, Theses, aliaque scripta, quibus sensus Jansenianus traditur sub specie plausibilium verborum, ut digito demonstrari facile possit, & dicier, hic est. Quin immò plerique gloriantur se Jansenianum sensum tenere, quem ab Ecclesiâ immeritò damnatum contendunt; adèd ut Iansenismus non aliud quam phantasma asseratur, adversus quem Ecclesia incausum luctata fuerit. Alii moderatius quidem se loqui arbitrantur, dum ubique spargunt, atque in os ipsius S. Sedis ingerunt, incertum esse sensum Iansenii, quidquid Apostolicæ Constitutiones edixerint: Alii denique plura alia hanc in rem effutiunt, quid enim verò hic faciant Illustrissimi Belgarum Antistites, quò identidem inventa subterfugia præscindant, quo oves sibi à Domino creditas à lue hæreseos imraunes servent, quo debitam Ecclesiæ fidem adversus refractarios tueantur? Certè si remedium aliquod ipsimet excogitassent, nullum in eos criminationis genus omisissent obrectatores quidam, qui se ejusmodi repagulis constringi non patiuntur. At consultè admodum Formulam proposuerunt quam S. Sedes præscripsit tanquam exquisitum & efficax antidotum, ipsamque juxta ejusdem mentem exposuerunt.

Quicumque in hanc Formulam jurant aut jurare parati sunt, ab omni suspicione hæreseos se eximunt, obedientes se Ecclesiæ filios probant, dummodò sincerè (uti illa præ se fert) profiteantur, ac deniq; pacem cum aliis conservent. Hac utique viâ malam de se opinionem purgavit Michaël Baius, qui post dampnationem plurium è suis propositionibus sensus commentus fuerat, quibus censuram eludere videbatur. Probavit, inquam, dum in hanc formam professus est. *Fateor in nonnullis à me olim & ante emanatam Sedis Apostolica super iis (propositionibus) censuram conscriptis & in lucem editis contineri & defendi, etiam in eo sensu in quo reprobantur.* Ex hoc enim auditus est, dum

(9)
dum subjunxit, se à propositionibus reprobatis omnibus recedere & damnationi à Sede Apostolicâ factâ acquiescere, neque posthac ullas docere, asserere, aut defendere velle.

Utinam qui secuti sunt errantem, sequerentur poenitentem, uti Theodosio loquebatur S. Ambrosius, qui haustas ab illo doctrinas aliasque Iansenii damnatas resumpserunt easdem cum illo ejurarent, Inculcant sæpe & recantant se damnare eas propositiones in omni sensu in quo illas Ecclesia damnavit, & graviter conqueruntur sibi fidem non haberi. Illud quidem videri posset, si prius Ecclesiam audirent declarantem se eas damnasse in sensu à Iansenio intento: atque adè illi sensui renuntiarent formulam jurando: qui enim fidem exigunt, fidem prius astruant necesse est. At quamdiu ipsi fidem Ecclesiæ detrectant, quâ ratione illam à Præpositis Ecclesiæ sibi exhiberi postulant? Nihil utique *iniquius*, inquit S. Augustinus lib. de utilit. cred. *quam postulare ut Dei Antistites nobis non fictum animum pollicentibus credant: nos eis præcipientibus nolimus credere.* Neque dicant fictum se non arbitrari animum Ecclesiæ, sed errore tantum lapsum existimare. Quibus enim unquam persuadere poterunt, se nullo errore abduci, dum sensum Iansenii à labe hæreseos immunem esse contendunt? Non sibi-met-ipsis, qui, si ut par est humiliter de se sentirent, errori magis obnoxios esse se intelligerent: atque ita tanquam filii obedientes judicio Ecclesiæ acquiescerent. Non ipsi Ecclesiæ, quæ cum Iansenium se satis superque intellexisse non dubitet, illis non cogitur cedere. Non cæteris S. Matris Filiis, quibus Sanctum est & decretum, judicio ipsius immobiliter inhærere.

Hic status est in Belgio controversiæ Iansenianæ, quæ animos dissentientium mirum in modum commovet: nec sedari ullâ ratione potest, nisi ejurato sensu Iansenii & verâ subjectione mentis judicio S. Sedis credentis præstitâ. Sin autem Formulari ab Illustrissimis Ecclesiæ Principibus proposito sincerè subscribatur, damnando sensum Iansenii, quasi sua sponte corrueat omnis commotio & suspicio hæreseos. Sic enim qui in suspicionem adducuntur, laborabunt, ut discrimen inter suum & Iansenii sensum designent, aut emendabunt sententiam, recedendo à propositionibus damnatis, sensumque Catholicum amplectentur.

§. IV.

*Sensus Jansenii sive sit simplex sive
ambiguus ejurari debet.*

MUltis jam libris editis ostensum fuit, sensum Jansenii congruere cum propositionibus damnatis, cumque ipsum Ecclesiam & perspectum habuisse & spectasse, propositiones condemnando. Cum autem hæresis non in nudis verbis, sed in sensu consistat, eam Ecclesia affigendo propositionibus, procul dubium ipsum sensum intaens hac notâ confixit. Proinde manifestum est sensum Jansenii ex intuitu & intentione sive judicio ipsius Ecclesiæ esse damnatum. Ne verò Jansenistæ consuetis artibus abutantur, quibus se à damnatione sensus Janseniani eximere conantur, quasi non congruat cum propositionibus damnatis, vel Ecclesia ipsum penitus non inspexerit, unum dilemma subiitio.

Vel explicatio Libri Janseniani, quæ damnatas propositiones respicit, simplicem sensum & univocum habet, vel ambiguum: si dixerint simplicem esse, abstrahamus illum cum totâ explicatione à Libro Jansenii, quasi ipse nihil de eâ re scripserit, & Ecclesia quasi idealiter hunc ipsum sensum juxta ejusdem explicationis significationem & intellectum sibi proposuerit. Indubitatum est, etiã apud illos, Ecclesiam potuisse infallibiliter judicare sensum illum ita abstractum esse hæreticum. Atqui manifestum est hunc sensum totamque illius explicationem contineri Libro Jansenii: ex suppositione siquidem fuit inde abstractus. Ergo manifestum est ex declaratione infallibili Ecclesiæ sensum explicationis Jansenianæ esse hæreticum.

Si dixerint sensum explicationis illius ambiguum esse, cur Ecclesiã eum damnante pariter ipsi non damnant? Certè propositiones ipsas ab Ecclesiã damnatas, licet ambiguas esse clamitent, simpliciter damnare se profitentur. Quid igitur causæ est, cur eãdem damnante sensum ambiguum, simpliciter quoque non damnant?

An fortè dicent, propterea se illum non damnare, quod sensus ille dicatur esse Jansenii? At hoc ipsum ex responsione & suppositione jam factâ manifestum est: quinimò & ipsimet idem fatentur.

Fatalis nimirum esset hujus sensus condemnatio, jugulumque erroris impeteret. Nam verè sensus Jansenii non est ambiguus, quem
ipfi-

ipfimet Ianseniani in Libello, aliàs S. Sedi oblato determinarunt, sub titulo trium columnarum. In primâ siquidem columnâ sensum quinque propositionum damnatarum præfixerunt quem hæreticum profiterentur, sed à sensu Iansenii alienum. Et hoc verum esse fatentur Adversarii illorum omnes: sed à nemine Iansenio afflictum fuisse asserunt. Secundæ columnæ sensum ipsius Iansenii adscripserunt, eundemque genuinum esse illius sensum Adversarii quoque agnoverunt; sed insuper sustinuerunt ipsum esse quem in quinque propositionibus expressum damnavit Ecclesia. Attamen cum Catholicus in eo Libro à Iansenistis diceretur, Libellus ille à S. Sede iterum est proscriptus.

Quis verò nisi demens sibi fingat, sensum Iansenii ex utriusque partis declaratione & testimonio patentem, ambiguum esse & incertum: Aut Ecclesiam adedò desipuisse, ut alienum Libro Iansenii affingendo, nec à quoquam eidem adscriptum damnatione suâ impeteret? Ita planè conficitur eos, qui Iansenii sensum excusatum volunt, credere, sensum uti hæreticum ab Ecclesiâ damnatum, non esse hæreticum: adedòque ipsi eidem sensui adhærendo tenere hæresim convincuntur.

§. V.

*Confertur autoritas Ecclesiæ cum iudicio
quorundam Iansenii sectatorum.*

Sola porrò autoritas Ecclesiæ, quæ à Deo constituta est iudex controversiarum non solum in materiâ fidei, sed & morum aliisque ad disciplinam Ecclesiasticam spectantibus, adversus hæreses, schismata, scandala & his similia mala, sufficit ad conciliandam sibi fidem, ad persuadendam veritatem & ad convincendos refractarios. Hæc autem in causâ de sensu Iansenii iudicium suum adhibuit eâ diligentia quâ major desiderari non potest. Nam Urbanus VIII. Innocentius X. Alexander VII. auditis Iansenii Defensoribus, adhibitis plurimorum Doctorum consultationibus & Cardinalium consiliis, invocato multis precibus Spiritus sancti auxilio, examine per plures annos continuato & repetito sensum Iansenii damnarunt. Accesserunt toto orbe frequentissimi Episcopi & Doctores, qui vel in antecessum sensum illum exhorrescentes S. Sedi condemnandum proposuerunt, vel post damnationem sententiæ consenserunt, eam laudaverunt, & de illius sensus

proscriptione Deo Gratias egerunt. Cumque Michaël Baius doctrinam tradidisset quam Pius V. Gregorius XIII. & Urbanus VIII. maturo examine præmissis proscripserant, quamque ipse Baius suo sensu damnatam recognovit & pariter reprobavit, Iansenius eandem renovavit, & alia deterioris notæ, teste Eminentissimo Cardinali de Aguirre adjecit, eundem prorsus sensum profecutus. Taceo frequentissima diplomata, brevia & epistolas quibus S. Sedes, nequidquam expostulantibus Jansenii fautoribus, decretis suis per integrum & amplius sæculum a damnatione sensus Baiani & per medium & amplius post reprobationem sensus Janseniani firmissimè inhæsit. Ac denique Episcoporum, Academiarum, Doctorumque omnis status & conditionis sententia adversus illos sensus toto illo tempore perseveranter stetit & fuit confirmata.

Ita jam *veritas eliquata declarata sincera*, ut cum S. Augustino lib. 1. cont. Donatist. cap. 18. loquar, & *universa Ecclesia concordissimâ autoritate in capite & membris est firmata*, Iansenii sensum esse hæreticum.

Quantuli verò sunt pauci illi Theologi qui tantæ molis obluetando iudicio, sensum Jansenii vel excusatum volunt vel incertum. Certè si contentio illos non perverteret & si pietas adjuvaret, uti in simili loquitur S. Augustinus, quisque eorum pensare deberet *debilitatem intellectus proprii, qui se habet*, teste S. Thoma 1. p. q. 1. art. 5. *etiam ad manifestissimam naturam, sicut oculus noctua ad lumen solis*. Quanto magis in sensu Jansenii, quem abstrusum ipsimet dicunt, dijudicando: adeoque spretâ propriæ rationis opinione supremæ & publicæ testificationi accederent & consociarentur. *Sicut enim si ille à quo auditur, inquit S. Thomas 2. 2. q. 4. a. 8. ad 2. Multum excedit visum videntis, sic certior est auditus quam visus: ita aliquis parva scientiæ magis certificatur de eo quod audit ab aliquo scientifico, quam de eo quod sibi secundum suam rationem videtur.*

Fucum igitur faciunt, qui ut elevent pondus autoritatis Ecclesiæ, quorundam Theologorum prospicitatem & ingenium commendant, quibus decreta tantò molimine firmata concuti videantur. Namque *quantumcumque quis sibi circumspectus videatur*, inquit S. Augustinus lib. de utilit. cred. *cujusmodilibet excellat ingenio, nisi Deus adsit, humi repit. Tunc autem adest, si societatis humana in Deum tendentibus cura sit, quo gradu nihil firmitus in Cælum reperiri potest. Societati porro solidandæ adest autoritas Ecclesiæ. Autoritas tibi præsto est*, inquit idem ibid. *Hac est mihi crede saluberrima autoritas.* Ac ne quis putaret

exponi se periculo, si auctoritatem Ecclesiæ secutus in errorem abducatur, subiungit majus malum quod cavere potius debet, dicens: *auctoritate quidem decipi miserum est, sed certe miserius non moveri. In istiusmodi siquidem falsitatibus viâ non relinquitur qua ad Deum nos ducit, forte errabis: quod etsi in malis hujus vitæ deputandum est, peccatum tamen non erit.* At cum auctoritate Ecclesiæ cedendum esse eique fidem præstandam, & divinitus jussum & à majoribus traditum & ad nos usque servatum sit, hoc perturbare velle atque pervertere, nihil aliud est quam ad calum sacrilegam viam querere.

Ita S. Augustinus totidem ferè verbis: ex quo intelligant qui Formulæ ab Ecclesiâ propositæ in causâ Jansenii scrupulosè, scilicet, subscribere detrectant falsâ se opinione abduci. Ideòque licet Ecclesiam in sensu Jansenii dijudicando fallibilem existiment, juxta S. Augustinum tenentur illius judicio consentire proprium corrigendo: quo videlicet Catholicum esse crediderunt quod verè tanquam hæreticum fuerat ab eadem damnatum.

§. VI.

Factum Jansenii adeò connexum est cum jure definito, ut priore negato posterius corruiere necesse sit.

A Bbas Sancyranus, qui quasi alterum Jansenianæ factionis caput censetur, in libro cui nomen *Petri Arelit* præfixit pro epistola Episcoporum Galliæ, rectè observat, hæreticos semper dixisse, errores suos esse præter fidem. Cum enim fidei regula non in omnibus divinæ legis quæstiunculis, uti loquitur Vincentius Lirinensis, communit. cap. 39., sed in revelatis constituta sit, suas opiniones non ad hæc sed ad illas pertinere contendebant. Ita Ariani contentionem suam liberarum inquisitionum rem & disputationem non hæreseon esse intantum persuaserant Constantino magno, ut ipse eam quæstionem vocaverit *inanem subtilitatem*, apud Baronium ad an. 318. Pelagiani quoque *volentes hæreseos astutè invidiam declinare*, inquit S. August. lib. 2. de pecc. orig. cap. 22., *asserunt istam præter fidei periculum esse quæstionem, ut videlicet si in eâ fuerint exorbitasse convicti, non criminaliter, sed quasi civiliter errasse videantur.* Et cap. 23. de Celestio loquens ait: *nempe perspicere licet, id eum egisse prælocutione præmissâ, ut si quid in illo apparuisset erroris, non in fide, sed in quæstionibus quæ sunt præter fidem videretur errasse: ubi etsi corrigendus est, non tamen tanquam hæresis condemnandus: & qui correptus fuerit ita dicatur errare, ut non tamen hæreticus judicetur. Sed multum eum ista fallit opinio.* &c.

Quod

Quod illi ante condemnationem errorum suorum, hoc Jansenistæ post condemnationem propositionum in sensu Iansenii comminiscuntur. Aiunt utique hanc condemnationem mixtam esse, aliquid juris aliquid facti complectendo. Utrumque dividunt, & profitentur se damnare propositiones in omni sensu in quo eas Ecclesia damnavit, quod dicunt esse juris: quod verò sensum Iansenii attinet, dicunt esse facti, quod est præter fidem & liberæ inquisitionis. Itaque contendunt propositiones damnatas variis sensibus exponi posse, ut sic vagè aliquem sensum damnent, quem dein pro libitu determinant, ut Iansenii sensus eximi possit & excusari.

Verum Ecclesia, ne libera cuiquam daretur facultas ita vagandi, sensum ipsum quem damnabat determinavit, idque à signo notiori & breviori, designando sensum Libro Iansenii expressum: A signo, inquam, notiori, quia explicatio Libri illius sensum unum denotabat, quem & ipse accuratè percepit, & sive accusatores sive defensores Iansenii intellexerunt, de quo supra §. 4. Addidi & breviori quia non poterat nec debebat totam explicationem inserere suæ definitioni: lex enim juxta Senecam debet esse brevis. Itaque illud quod aiunt esse facti sic Ecclesia alligavit ei quod juris dicitur, ut quasi naturam hujus induat ex vi definitionis ipsum determinantis. Id ipsum agnovit Clerus Gallicanus an. 1655. per hæc verba: *cette tradition qui consiste en fait est déclarée de l'Eglise avec la même autorité infallible qu'elle juge de la foy.* Et iterum: *cette maxime (de fallibilitate in factis) n'a point de lieu aux questions de fait, qui sont inseparables des matières de la foy.* Licet enim tale factum per se & directè ad fidei materiam non pertineat: indirectè tamen & prout substat definitioni jus ipsum sive sensum determinanti quodammodò constituit.

Ita S. Thomas 2. 2. q. 11. art. 2. docet quod *quando aliquis habet falsam opinionem circa ea quæ ad fidem pertinent, sive directè & principaliter, ut articuli fidei, sive indirectè & secundariò, ut ea ex quibus sequitur corruptio alicujus articuli fidei, circa utraque potest esse hæresis eodem modo quo & fides.* V. G. notæ veræ Ecclesiæ ad fidem directè pertinent, utpotè quæ in revelatis continentur. At quæstio facti est, an convenient Ecclesiæ Romanæ, sive an hæc Ecclesia illis sit insignita. Qui hoc factum negaret procul dubium hæreticus haberetur & esset, quia si huic Ecclesiæ non convenient, istæ notæ nullæ sunt & falsæ. Similiter si verum esset sensum Iansenii non esse hæreticum, necessariò sequeretur sensum ab Ecclesiâ damnatum non esse hæreticum. Nam sicut dato quocumque alio cætu eorum qui Christianum Nomen profitentur,

rentur, manifestum est notas veræ Ecclesiæ revelatas ei non convenire, & inde consequens est, quod si Romanæ, illæ non convenient ipsæ sint falsò revelatæ: ita dato quocumque sensu propositionum à sensu Iansenii discrepante, manifestum est, Ecclesiam non nisi fatuè & insipienter illum damnasse ut hæreticum: quia manifestum est, illum in Libro Iansenii non esse expressum, prout & ipsius fautores contendunt & Adversarii fatentur. Cum autem manifestum sit Ecclesiam non esse insipientem, immò & hoc credere esset hæreticum, manifestè sequitur, quod si sensus Iansenii non sit hæreticus, Ecclesia sensum damnavit qui non est hæreticus; ideoque ex negatione facti corruptio articuli fidei sequitur: nimirum Ecclesiam infallibilem non esse in ipso jure divino definiendo. Ex quo iterum infertur, quod negando sensum à Iansenio intentum, sive in Libro ipsius expressum esse hæreticum, consequenter non creditur id hæreticum esse quod à Summis Pontificibus sive ab Ecclesiâ damnatur ut hæreticum: quod ipsum est hæreticum, quamvis indirectè & minus principaliter,

§. VII.

Arius multos habuit sui sensus defensores, qui ab Ecclesiâ rejecti fuerunt propter connexionem juris definiti cum facto.

Propter minus arctam & magis remotam connexionem hæreticos passim adegit Ecclesia ut suos autores ejurarent immò & execrarentur. Nam cum multis ambagibus & speciosis verbis sensa sua sic obvolverent, ut catholicè sentire viderentur, & autores suos excusarent, ex hujusmodi connexionem convincebantur esse hæretici, seu animum gerere hæresi imbutum. Dixi connexionem hanc magis mediatam fuisse, quam sit modo in causa Iansenii: quippe tunc sensus expressus ex libro hæresiarchæ colligebatur, & ex sensu expresso sensus internus qui personam afficit: nunc autem non persona Iansenii, non sensus ejus internus seu in mente conceptus, sed quod proximum est, sensus ipse expressus in ejusdem libro petitur condemnari.

Itaque damnato errore Arii, ipse multis stratagematibus usus est, quibus Catholicum esse suum sensum probaret: de quo millies etiam protestatus fuit. Idèò professionem fidei scripsit ex puris Scripturæ verbis compositam, quò pravum sensum, quem in animâ servabat pal-

liaret,

fiaret, inquit Baronius ad an. 336, Eusebius Cæsariensis præcipuus inter ejus sectatores declarat ipsum docuisse, filium natum non ut creatura, ibidem ad an. 318. Idem Eusebius in quodam Concilio admisit nomen consubstantialis, hoc sensu, quod ex substantiâ Patris esse, idem sit, quod Filius esset ex Patre, non ut pars, ibid. ad an. 425. Confessus iterum fuit, quod Patres usi fuissent nomine ejusdem substantiæ, quodque ipse in eâ explicatione consentiret, ibid.

Similia videri possunt apud S. Epiphanium hærel. 73. & Nicephorum Calistum lib. 8. hist. ubi hic posterior testatur Eusebium & alios sectatores Arii apertè professos, filium ejusdem esse substantiæ cum Patre *Cum autem anathema contra Arium non probarent*, inquit Nicephorus, *ed quod certos se esse dicerent, ipsum hæresim fidei adversam non docuisse, ided hæreticorum infamiâ semper laborarunt.*

Socrates lib. 1. hist. cap. 19. Scribit de Eusebio Nicomediensi & de Theogne Nicæno, quod damnarent errores Ario attributos: sed anathema Ario ejusque doctrinæ dicere nollent. *Quod minimè crederent*, inquit Socrates, *eum qui erat accusatus hominem ejus generis fuisse qui eos errores doceret. Ob hoc unum à Synodo pro hæreticis habitos & exilio multatos.* Denique Theodoretus lib. 1. hist. cap. 6. ait, Secundum & Theonam depositos à Concilio Nicæno, quod nollent subscribere condemnationi Arii, quodque alii ejusdem Patroni compulsi obedivissent.

Unum hic cum scopo observare licet, ex historia nimirum Ecclesiasticâ patere, Arium tam acres & multò plures ac celebres habuisse sui sensus defensores quam habeat Jansenius. Itaque moderatores & magis versipelles, ex contentione illorum, proculdubium arguebant, sensum Arii dubium esse: quem tamen cum suo autore ejurare cogebantur ab Ecclesiâ. Non est ovum ovo similis, quam utriusq; horum causa.

§. VIII.

Sensus Nestorii non fuit ambiguus, quamvis multi illum excusarent, qui ad ejurandum Nestorium compulsi sunt.

Cum Jansenianis objectum fuisset, quod sectatores Nestorii adacti fuissent ipsum condemnare, responderunt factum Nestorii diversum esse à facto Jansenii; quod videlicet illius sensus certus fuerit,

rit, hujus verò incertus sit. At si ex seclatorum cujusque contentione metienda sit certitudo aut incertitudo sensus, magis incertum foret factum Nestorii, qui plures habuit sui sensus excusatores, eosque illustriores. Adeo sensus Nestorii visus est illis purus, ut cum fide catholicâ consentire apertè profiterentur.

Socrates enim testatur, audivisse se ex ejus asseclis, ipsum non docuisse Christum esse purum hominem, sicut Photinus & Paulus Samosatenus antea damnati. *Nunquam enim, ait, Dei substantiam tollit. Sed in carne subsistere asserit, & carni inesse profitetur. Cum enim esset indoctus, naturali tamen facundiâ elatus, vocabulum ipsum Deiparam tanquam larvam reformidabat & locutionem oppugnat.* Hæc Socratis verba refert Nicephorus Calistus lib. 14. hist. cap. 32. & idem videre licet lib. 12. hist. Tripart. cap. 4.

Propterea ipse S. Cyrillus, qui malitiam subodoratus fuerat, Nestorium urgebat, ut non solum veram inter duas naturas unionem in Christo agnosceret, sed insuper modum ipsum loquendi, quod scilicet unus inde sit Christus. Audiamus Nicephorum lib. 15. cap. 30. verba Cyrilli referentem. *Verbum, inquit, ex eo qui verbis exprimi & intelligentiâ percipi nequeat modo hominem factum & Filium hominis dictum esse. Atque id quidem non juxta voluntatem aut beneplacitum solum: sed nec veluti per solius personæ assumptionem & quod diversa ad unionem veram convenerint natura: verum quod unus ex utrisque Christus & Filius Hominis factus.* &c.

Hinc manifestum est Nestorium in speciem Catholicè sensisse, adeò ut Catholicus à suis Seclatoribus jactaretur. Verum Patres Concilii Ephesini nullo modo recipere in suam communionem voluerunt Joannem Antiochenum Patriarcham aliosque Nestorio adhærentes, donec in ipsum ejusque dogmata anathema dixissent. Neque pax inter S. Cyrillum & eundem Joannem cum suis Orientalibus restituta fuit, nisi post Nestorii condemnationem ab ipsis factam: quod patet ex epist. 5. Cyrilli ad eundem Joannem quæ incipit, *Latentur Cœli.*

Similiter Theodoretus qui pro Nestorio adversus S. Cyrillum scripserat, & proinde depositus fuerat à sua Sede, cum ut probaret suam fidem Calchedonensi Concilio se stitisset, non fuit auditus. Quinimò ut Patres animadverterunt ipsum non damnare Nestorium, uno ore clamaverunt: *iste hæreticus est, iste Nestorianus est, hæreticum foras mitte.* Hic autem voce commotus Theodoretus anathema dixit Nestorio: & absque ulteriori fidei suæ probatione Sedi Suæ fuit restitutus.

In eadem Synodo Ibas Edeffenus, cujus Epistola ambiguum sensum continebat, ita ut ab aliquibus probaretur, illum exponere intendebat & probare esse Catholicum. Sed à Patribus impeditus fuit, iussusque damnare Nestorium. At cum effugia quæreret & moram protraheret, illicò eiiciendus erat, nisi incontinenter exclamasset *se decies millies dicere anathema Nestorio.*

§. IX.

Mos Ecclesie adigentis ad condemnationem hæreticorum qui fictis sensibus illudebant Catholicis.

Notum est quantum Pelagiani exquisitis in speciem quibusdam sensibus errores suos excusare moliti sint, quantumque hisce artibus & fidelibus illuderent & Ecclesiam perturbarent. Propterea in illos ita statuit S. Leo ep. 86. *damnent apertis professionibus sui superbi erroris autores & quidquid in doctrinâ eorum universalis Ecclesia exhorruit, detestentur: omniaque Decreta Synodalia quæ ad excisionem hujus hæreseos Apostolica Sedis confirmavit autoritas, amplecti se & in omnibus approbare plenis & apertis ac propriâ manu subscriptis protestationibus eloquantur. Nihil in verbis eorum obscurum, nihil inveniatur ambiguum. Quoniam novimus hanc istorum esse versutiam, ut in quacumque particulâ dogmatis execrandi quâ se à damnatorum societate discreverint, nihil sibi sensuum suorum existiment non saluum.* Ita ille.

Damnato per Concil. Calch. Eutyche, plures ipse habuit qui sensum ejus excusatum vellent: inter quos Atticus quidam Presbyter. Hunc idem S. Leo propterea hæreticum declaravit epist. 77. sive 128.

Hormisdas quoque Papa noluit in communionem recipere plures Orientis Episcopos donec Eutychem, Dioscorum aliosque quos excusare tentabant, condemnassent. Vide ejusdem epistolam 51. ad Epif. Hispaniæ.

Denique ex posterioribus Conciliis tum generalibus tum provincialibus manifestum est, innumeros fuisse homines qui præfatorum hæreticorum aliorumque sensus & doctrinam excusare conati sunt. Hos tamen omnes Ecclesia perpetuò adegit ad eorum condemnationem, ut videre est in Synodis 5, 6. & sequentibus: quorum textus proferre immensum foret. Unum vice omnium propono Concilium Lateranense sub Martino I, celebratum, quod can. 18. ita pronuntiat: *Si*

quis

quis secundum Sanctos Patres consonanter nobis pariterq^{ue} fide non respuit & anathematizat animâ & ore omnes quos respuit & anathematizat nefandissimos hereticos cum omnibus impiis eorum conscriptis usq^{ue} ad unum apicem Sancta Dei Ecclesia Catholica & Apostolica, hoc est Sancta & universales quinque Synodi tum enumeratis illis subjungit, talis condemnatus sit.

Nihil dici potest luculentius, quo personæ propter sensum mente conceptum, & scripta propter sensum in iis expressum, quæ simul connexa sunt, etiam usque ad unum apicem condemnari mandantur. Imò FIDE, ANIMA, ET ORE, inquit Concilium, ut inde intelligant Janseniani, non externam tantum observantiam, sed internam etiam fidem quâ sensus illi hæretici creduntur, exigi: quod Illustrissimi Belgii Antistites per verba, veritatem Facti &c. expresserunt.

§. X.

Quamvis Ecclesia supponeretur fallibilis in damnatione sensus Jansenij, ejus tamen judicio fides haberi debet.

Quid ad hæc dicent Janseniani, qui iisdem artibus abutuntur quas alii hæreticorum fautores usurparunt? An forte fidem nullam habendam judiciis Ecclesiæ in causis in quibus infallibilitatem non habet, & adsunt pauci homines qui adversus ejus decreta reclamant? Erravit ergo ipsa exigendo à præcedentibus hæreticis fidem, quam nec illa exigere poterat nec hi præstare tenebantur, qui turpissimus est error in moribus. Quamvis autem liquido monstrata sit infallibilitas Ecclesiæ ex connexionione facti, quod vocant, Janseniani cum jure, detur tamen esse fallibilem: non propterea minus fidem merebitur, & obediens ejus filii ad eam exhibendam obligabuntur, pro ut ex relatis exemplis manifestum est.

Id vero maxime confirmat quod Abbas Sancyranus hujusmodi exceptionem seu potius cavillationem tanquam frivolam explodat. Ipse enim in lib. antece. pluribus contendit, acquiescendum esse fallibilibus etiam Antistitum judiciis: profertque epistolam ad Ephes. 4., ubi ait Apostolum non solum Pastores infallibiles audiendos sed & fallibiles asserere. Prosequitur, hæreses à Conciliis Provincialibus deletas, quæ nemo hæreticus excepit esse fallibilia. Addit æqualem honorem delatum provincialibus & generalibus Conciliis, donec Ecclesia in-

recederet. De omnibus siquidem semper præpositis dicebatur, qui vos audit me audit: nec quærebatur quis esset fallibilis. Priscilianistæ, inquit, post Cæsar-Augustinum, Origenistæ post Alexandrinum, Eutychiani post Constantinopolitanum sub Flaviano, Ariani post Alexandrinum Concilia, habiti sunt hæretici. Citarque Athanasium orat. 2. cont. Arianos dicentem: *Beato Alexandro Arium repudiante, qui mansere cum Alexandro mansere Christiani, qui vero cum Ario recesserunt, Salvatoris nostri nomen Alexandro cum suis reliquerunt, atque ipsi deinceps Ariani vocati sunt.*

Si quis, inquit, objecisset Episcopos falli posse: respondet S. Bernardus de præcept. & disp. cap. 12., *Quid hoc refert tuâ qui conscius non es, præsertim cum teneas de Scripturis: quia labia sacerdotis custodiunt scientiam, & legem ex ore ejus requirunt, quia Angelus Domini exercituum est. Requirunt dixerim legem, non quam vel authentica ulla Scriptura tradiderit vel ratio manifesta probaverit. De hujusmodi quippe nec Præceptor expectandus nec prohibitor auscultandus est: sed quod ita latere aut ita obscurum esse recognoscitur, ut in dubium venire possit utrumnam Deus hoc aut aliter forte velit, si non de labiis custodientibus scientiam, & ex ore Angeli Domini exercituum certum reddatur. A quo denique potius Divina Consilia requirentur, quam ab illo cui credita est dispensatio Mysteriorum Dei? Ipsum proinde quem pro Deo habemus tanquam Deum in his quæ aperte non sunt contra Deum audire debemus.* Hæc ille ex S. Bernardo quæ prosequitur variis argumentis. Nemo enim, inquit, sæcularis in judicem excipit quod possit falli: nec Religiosi audent idem excipere contra præpositum, certum dogma præficientem &c.

Varia porro ex his profluunt argumenta, quibus scrupuli Sectatorum illius hominis eleventur, sive ex prætensâ fallibilitate Ecclesiæ sive ex dubio de sensu Iansenii, quæ à quovis facile possunt observari. Aliqua tantum ex allatis S. Bernardi verbis eliciemus. Docet S. Doctor obediendum esse Superioribus etiam in re dubiâ. Ergo licet sensus Iansenii supponeretur dubius, etsi dubium videretur an liceat ipsum ejurare: Sanctâ tamen Sede Apostolicâ præscribente illud juramentum, Antistibus ejus executionem urgentibus, parendum est.

Neque dicant certum esse non licere incertum jurare. Ex hoc enim quod Ecclesia præscribat juramentum, sequitur non esse incertum, quod ipsi dicunt incertum: alioquin Ecclesia argueretur erroris intolerabilis in ipso jure divino & moribus, juramentum injungendo quod præstare non liceret. Deinde etsi per se loquendo non sit licitum jurare

incertum, ubi tamen incertum est an aliquid sit certum an incertum, accedente jussu Superioris juramentum præscribente in eo casu, non solum licet, sed & quis tenetur illud præstare, quia in re dubiâ, uti dictum est, oportet obedire. Docet idem S. Doctör, Superiores audiendos tanquam Deum in iis quæ non sunt apertè contra Deum: & addit. Quidquid vice Dei præcipit homo quod non est certum displicere Deo, haud secus accipiendum est quam si præcipiat Deus. Hisce autem verbis tribuitur obedientiæ infallibilitas non delinquendi: quatenus subditus *sui Facti Dominus existimandus non sit, cum sit tanquam instrumentum ministeriumque Superioris*, uti loquitur S. Augustinus lib. de utilit. cred. *Quamvis igitur Superioris erraverit responsum, fides tamen credentis & labor obedientis non errabunt*, inquit B. Columbanus in Reg. cap. 9. *Nec enim ad promerenda aterna vita gaudia exquiritur qualitas operis, sed mortificatio propria & executio aliena voluntatis*, ait S. Gregorius in 1. Reg. cap. 3. *Unde mortem intrepidus expectet, certus de excessu vita, non à se sed à praside suo rationem exactum iri*, inquit S. I. Climacus Grad. 4. de obed.

Quid verò præfidii in tremendo Dei iudicio sperant, qui reclamante licet Ecclesiâ Iansenii sensum vel retinent vel dubium censent, vel certò non esse damnatum contendunt: quique proponente eadem formulâ ad ejus sensus ejurationem, idcirco subscribere nolunt? An fortè quod Ecclesia non sit in talibus factis infallibilis vel quod ipsi vel aliqui alii Doctores ex adversò judicent? At vereri summoperè debent, ne illud Matth. 18. ipsis regeratur. *Si quis Ecclesiam non audierit, sit tibi sicut ethnicus & publicanus*: & istud S. Augustini epist. 118. ad Ianuarium: *si quid tota per Orbem frequentat Ecclesia, quin ita faciendum sit disputare velle, insolentissima insania est.*

§. XI.

Eodem modo habenda fides Ecclesiæ circa sensum Iansenij, quo de sensu cujusvis hæretici certi.

Difficultatem forte movebunt de genere fidei quæ ab ipsis exigitur: sitne divina an humana? Non divina, inquit, quia multi etiam ex iis qui subscribunt, & subscriptionem exigunt eam non deberi declarant. Non humana, quia hæc non satisfaciet iis qui divinam requirunt. Respondeo quod proxim attinet fidem internam exigi:

igi : sed an hæc futura sit divina an humana, quæstio est speculativa. Talis est quæstio inter Theologos agitata : an sit de fide divinâ Pontificem qui pro-tempore existit verum esse Pontificem ? Ad cuius tamen internam recognitionem strictè obligantur omnes Ecclesiæ filii. Sic Martinus V. in Concilio Constantiensi per Bullam expressam ab Hussitis aliisque hæreticis qui Ecclesiæ reconciliari volebant præscripsit exigendum, *ut credant Papam legitime electum qui pro tempore fuerit (eius proprio nomine designato) esse Successorem B. Petri, habere supremam autoritatem in Ecclesiâ Dei.*

Talem illi de sensu Jansenii saltem præstent fidem, quam in factis de sensu certo Hæreticorum ipsimet censent. V. G. In eadem Bullâ præscribitur ab Hussitis exigendum, *an credant, teneant, asserant, Wicleff. de Angliâ: Ioan. Hus. de Bohemia, Hieronymum de Praga esse hæreticos, & eorum Libros atque doctrinas esse perversas?* Hæc utique sincera erit & veri nominis erga Ecclesiam observantia, quam antiqui Patres exigebant à rebellibus, quamque filii obedientes suâ sponte exhibebant. Hanc inculcat Christus ipse : *nisi efficiamini sicut parvuli, id est non sensu vestro abundantes, non intrabitis in regnum calorum.* Ubi S. Hilarius ait : *pueros credentes omnes per audientia fidem nuncupavit : dictis credunt, & quod foris audiunt verum habent.*

§. XII.

Videtur Fides, Ecclesiæ debita in facto Jansenii, ad Divinam pertinere.

CÆterum multis ex capitibus ostenditur, eum qui fidem internam Ecclesiæ debitam circa factum Jansenii præstare detrectat, non solum crimen hæreseos strictè aut latius acceptæ incurrere, sed etiam multipliciter peccare adversus regulas morum in subiectione & obedientiâ Christianâ.

Primò quidem ex connexionione huius facti cum jure, quod est fidei, ante expositâ, incurritur crimen hæreseos : quia factum istud ita imbibitur definitioni Ecclesiæ circa jus ipsum, ut negari non possit nisi hæc simul corruat & destruat. Illud agnovit Episcopus Aletensis istis hominibus plurimum colendus : ita siquidem scripsit de eodem facto. *Et quoy qu'on reconnoisse la grande difference qu'il y a à prononcer sur une question de Fait & de prononcer sur une question de droit, & qu'il paroisse*

paroisse que la Constitution du Pape tombe sur l'une & sur l'autre. D'on peut dire neanmoins que cette question de fait est tellement jointe a celle du droit, qu'il semble dangereux dans ce recentre d'en faire la separation.

Hic textus fautoribus Jansenii aliàs fuerat objectus, cui mox in libello sub titulo, *Les Illusions des Iesuites*, responderunt in hæc verba. *L'Evêque d'Alen dit qu'il peut y avoir quelque temerité ignorance & presumption en niant quelque fait, sçavoir de Jansenius: mais les Iesuites croyent heretiques ceux qui n'osent dire qu'elles sont dans Jansenius.* Agnoscunt igitur ex mente istius Episcopi temeritatem, ignorantiam & præsumptionem in negando sensum Jansenii esse hæreticum. An verò tam leves ipsis videntur istæ notæ, ut sine peccato elui possint? *Vir quidam sanctus quidpiam dixit, inquit S. Chrylostomus, Hom. II. in epist. ad Ephel., quod audaciam sapere videtur. Attamen dixit. Quid autem est istud? Peccatum videlicet, quod ne Martyrij quidem sanguine deletur.* Verum cum idem Episcopus non ex nudâ negatione facti, quæ sola hasce notas meretur: sed ex ipsâ eonnectione illius cum eo quod est juris definiti arguat, graviolem procul dubium inesse censuram in eâ negatione intellexit scilicet hæreseos. Atq; ita vetus Ecclesia ex remotiori connexione crimen hæreseos censibat inesse, dum aliqui attentabant sensus hæreticorum excusare.

§. XIII.

Suspectum hæreseos se reddit qui sensum Jansenii excusare intendit.

S. Augustinus libro de civit. Dei 18. dicit: *Qui in Ecclesia Christi morbidum aliquid, pravumque sapiunt ac sentiunt, si correcti, ut rectum sanumque sapiant, resistunt, contumaciter, heretici sunt.* Atqui pravum morbidumque in Ecclesia sapit excusatio sensus Jansenii: hoc enim præbet occasionem renovandæ ex integro post damnationem Jansenii doctrinæ, prout facultas Sorbonica declaravit. Ergo qui post tot Ecclesiæ decreta communi fidelium consensu firmatæ excusatum habet sensum Jansenii, hæreticus est. *Quasi enim peccatum hariolandi est repugnare, & quasi scelus idololatriæ nolle acquiescere, inquit Scriptura I. Reg. 15.*

Idem S. Augustinus lib. de hæresibus ait: *Audent etiam Donatistæ rebaptizare Catholicos, ubi se amplius hereticos esse firmarunt, cum Ecclesia*

clesia universa Catholica placuerit, nec in ipsis hæreticis baptisma commune rescindere. Et lib. 2. cont. Cresconium: *in eo, inquit, vos hæretici estis, quod eos qui nobiscum habent unum baptismum, tamen rebaptizatis.* Ita S. Doctor hæreticos pronuntiat ex facto, ex quo arguebatur animus hæreticus. Quidni eadem prorsus ratione quis redarguat eos qui sensum Jansenii excusant? Ex hoc enim ipso illum excusatum volunt quod eundem teneant, aut non putent id hæreticum esse quod ab Ecclesia damnatur ut hæreticum: prout plures Episcopi & Doctores censuerunt an. 1660. 7. Septemb. damnando Epistolas Montaltii quæ postea à S. Sede pariter damnatæ fuerunt.

Donec igitur hunc sensum Iansenii ejuraverint, animus eorum ab hæresi immunis credi non potest. Atque ita hanc in rem Honorius Imperator scribit ad Aurelium Carthaginensem: *ut quicumque damnationi supra memoratorum, quo pateat mens pura, subscribere impiâ obstinatione neglexerint, Episcopatus amissione multati, interdictâ in perpetuum expulsi Civitatibus communione priventur.* Hæc Imperator statuit in Pelagianos qui autorum suorum sensus excusare volebant: ex hoc enim suspectos de hæresi tractabat ut hæreticos, quamvis mentem alienam ab hæresi profiterentur se habere.

§. XIV.

Quibus modis peccat in moribus qui sensum Jansenii excusat.

PRæter errores qui fidem respiciunt, alii quoque sunt qui adversus regulas morum militant, & gravi peccato implicant eos qui contumaciter illis adhærent. Unus error vocatur falsitas qui contra apertam seu declaratam & definitam veritatem pugnat. Ita Lantfrancus l. de Sacram. dicit, *veritas pro manifestatione in sacris sæpe Litteris reperitur.* Et Plutarchus libro *utra animantium plus rationis habeant*, de impugnatore manifestæ veritatis ait, *suscepisse cum ipsa veritate contentionem.*

Talis error est excusatio sensus Jansenii: nam Pontifex declarat & definit, quinque Propositiones in sensu à Jansenio intento esse damnatas, illudque tanquam verum toti Ecclesiæ proponit: ex quo contradictorium manifestæ seu declaratæ & definitæ falsitatis redarguitur. Proinde sicut prior pars propositionum quartæ & quintæ inter Jansenianas

nianas in facto Semipelagianorum declaratur falsa, ita assertio quod propositiones illæ non sint damnatæ in sensu à Iansenio intento ex declaratione Ecclesiæ est falsa. Aperta igitur est falsitas ut illam tenere, aut factum istud pro incerto habere, sit manifestæ veritati resistere & velle falli aut fallere.

Temeritatis eandem excusationem accusavit Facultas Sorbonica: utpote quatenus non cedit autoritati S. Sedis Apostolicæ, cujus iudicio accessit consensus Episcoporum Galliæ & omnium Doctorum, si paucos excipias refractarios. Scandalosam quoque illam appellavit eadem facultas: non solum propter offensionem, quam parit in Ecclesia: sed insuper quia præbet occasionem renovandæ ex integro post damnationem, Jansenii doctrinæ. Denique injuriosam esse dixit Summo Pontifici, qui nimirum factum Jansenii summâ, quæ posset desiderari, diligentiam examinavit & iudicavit: atque etiam Episcopis Galliæ, qui factum istud denuntiarunt: Hos etenim omnes vel oscitantiam redarguit, quasi in facto claro erraverint: vel temeritatis quod in facto obscuro iudicium & cenuram præcipitaverint, severissimè damnando sensum quem satis certò perspectum probatum non habebant.

§. XV.

Ad schisma tendit excusatio sensus Jansenii, quod inveteratum in hæresim transit.

Viderint etiam qui eandem excusationem afferunt vel probant, num dici non possit schismatica. Certè Alexander VII. illos INIQUITATIS FILIOS appellavit. Filius autem iniquitatis est, qui iniquitatem defendit, aut inobediens factus Superiori iusta decernenti non obtemperat. Non autem aliundè nata sunt schismata, inquit S. Cyprianus ep. 3. ad Cornelium, quam indè quod sacerdoti Dei non obtemperatur, nec unus in Ecclesiâ ad tempus sacerdos & ad tempus iudex vice Christi cogitatur. Cui si secundum Magisteria divina obtemperaret fraternitas universa, nemo adversus sacerdotum collegium quidquam moveret, nemo post divinum iudicium, post populi suffragium, post Coepiscoporum consensum iudicem se jam non Episcopi sed Dei faceret.

Perturbatores quoque publicæ tranquillitatis esse illos declarat idem Pontifex. Perturbatio autem oritur ex scissura animorum: undè schisma juxta S. Thomam nomen suum accepit. Ideò qui cum rebellionem

& pertinaciter Præcepta Ecclesiæ contemnit aut iudicium ejus subire recusat, schismaticus est, inquit S. Thomas 2. 2 q. 39. a. 1. ad 2. Ac ne videatur hoc dictum de Corpore Ecclesiæ integro, subjungit illud epist. ad Coloss. 2. *inflatus sensu carnis suæ & non tenens Caput ex quo totum corpus per nexus & conjunctiones subministratum & constructum crescit in augmentum Dei*: & addit, *hoc autem Caput est ipse Christus, cujus vicem in Ecclesiâ gerit Summus Pontifex*. Porro num huc respexerit Auctor Libri gallici cui titulus, *Essai de Morale*, judicent alii. Ille siquidem ejusdem fortis homo dicitur, & asserit nullo jam glutine charitatis bonos in Ecclesiâ sibi invicem connecti. Dura sunt ejus verba quæ compagem unitatis Ecclesiæ aperto schismate brevi dissolvendam prænuntiant. Ait utique vol. 4. lib. 3, cap. 6. *L'eglise n'est presque plus composée que des morceaux de sable, c'est à dire de membres secs qui ne sont pas unis entre eux par l'union intérieure de l'esprit de Dieu: mais par un assemblage extérieur qui forme une espèce de société, qui s'entretient peu & qui est prest de se dissoudre au moindre souffle*. Dura sunt, inquam, hæc verba quæ de bonis peculiariter profert: sed quis ita foris sit animo quamvis corpore intus esse videatur, uti loquitur S. Aug. q. 11. in Matth. iudicet quisque seipsum.

De cætero schisma inveteratum in hæresim transit propter pertinaciam. Ita Concilium Constantinopolitanum can. 6. cum prohibuisset hæreticos accusare Episcopos: hæreticos definit, *qui hæreses damnatas docent*: & addit: *ad hoc autem & eos qui sanam quidem fidem confiteri præ se ferunt, abscissi sunt autem*. Nimirum qui propter quæstiones, quæ sunt præter fidem, Ecclesiæ definitioni obstitunt, sectionem quandam animorum in ejus unitate efficiendo. Ita Novatiani & Quartadecimani habitus hæretici apud S. Augustinum, & S. Epiphanium, qui in solâ disciplinâ errabant. Idem S. Augustinus Aërianos vocat hæreticos, qui statuta in Ecclesiâ non esse servanda jejunia dicebant. Similiter Iconoclastæ, Donatistæ & alii. Ideoque S. Ambrosius laudat Fratrem suum Satyrum, quod Luciferianos fugeret. *Non putavit*, inquit, *fidem esse in schismate: nam etsi fidem erga Deum tenerent, tamen erga Dei Ecclesiam non tenerent, cujus patiebantur velut quosdam artus dividi & membra lacerari*. Ejus quoque rationem reddit S. Augustinus, dicens: *quia scriptura manifestè docent Ecclesiam non esse dividendam, cui non videntur credere schismatici*.

§. XVI.

*Frivola est expostulatio novi iudicii circa
sensum Jansenii.*

SI quis Theologus moralis propositionem tot titulis notatam tradere pergeret, nullæ sufficerent satyræ ad temeritatem illius hominis castigandam. Adhuc tamen Ianseniani pergunt expetere ut renovetur iudicium, sibi que pollicentur, quod si locus disputationi ordinatæ daretur, fore ut liquidò ostendant Iansenii sensum esse Catholicum. Nam, inquit, subreptionibus & veteratoris artibus Iesuitarum factum est ut sensus ille damnaretur, qui alius non est, quam S. Augustini & ad Religionem Fidemque Catholicam pertinens. Vetus hæc est Parœmia apud hæreticos & malarum causarum patronos usitata, quam Theologi illi renovare non erubescunt. Nam teste S. Augustino lib. 3. cont. Julian. cap. 1. lib. 4. cap. 2. lib. 1. oper. imperf. cap. 11. & lib. 2. cont. Iulian. cap. ult. Pelagiani dicebant: *quod iudices causam prius cœperant odisse quam nosse: quod per impotentiam Adversariorum omnia erant acta subreptionibus: quod à simplicibus Episcopis in locis suis sedentibus erat extorta subscriptio: quod potentes homines mole sua dignitatis obsisterent, ne disceptationi tempus & locum permitterentur impetrare.* Et his similia.

Religionis quoque scutum prætendebant, quod decretis Ecclesiæ obicerent. Sic Theodoretus ad Andream Samosatenum scribit. *Exigit autem subscriptionem facta dudum damnationis, & ut anathematizetur Sancti Episcopi dogma Nestorii: scit autem Vestra Sanctitas, quod si quis indiscretè dogma anathematizet ejuldem Sanctissimi & Venerabilis Episcopi, idem est ac si pietatem anathematizare videatur.*

Sed quid novi isti Theologi restaurato novo iudicio aliud exponant, quam quod eorum Antecessores jam ante proposuerunt? Aderant illi præsentibus magno numero, nullos conatus prætermiserunt, studium omne adhibuerunt ad excusandum sensum Iansenii. Quibus tamen nihil obstantibus S. Sedes eum damnavit. Orbem, ut ita dicam, deinde libellis eam in rem scriptis impleverunt: eadem scriptis identidem proferunt, quæ in iudicio allegare possunt. His tamen nihil moventur aut S. Sedes aut Episcopi, aut Doctores ubique dispersi. Quinimò eadem ipsa contrariis scriptis passim confutantur, & iteratis decretis condemnantur.

Quapropter Augustinum potius audiant frivolum ipsorum expostulationem graviter explodentem l. 1. cont. epist. Petil. & lib. 3. cont. Julian. cap. 1. *Vestra*, inquit, *apud competens iudicium Episcoporum communium modo causa finita est. Nihil amplius vobiscum agendum est, quantum ad jus examinis pertinet, nisi ut prolatam de hac re sententiam cum pace sequamini.*

§. XVII.

Janseniani non acquiescent decisioni novi iudicii, & alios suo exemplo docuerunt non acquiescere, & hoc iustiore titulo.

Quid verò illi ex novi institutione iudicii pollicebuntur aut sperare possunt? An forte quod si causâ cadant à præjudicatâ sint recessuri sententiâ? Minime profecto: nam in antecessum confidenter & verè declararunt, *quamlibet multû Episcoporum summique Pontificis Decretis definiatur, Propositiones in Iansenij sensu esse hæreticas, nullam ab ipsis fidem impetrandam.* Ita Paulus Irenæus disquis. 6. Alii verò palam ostendunt quid essent facturi, dum toties repetitis decretis contumaciter huc usque obsistunt. Itaque non ipsi iudicium coram tribunali Ecclesiastico: sed disputationem tantum, ut vocant, ordinatam expostulant: ubi nimirum ipsi soli iudices, cum appellatione ad *Publicum* constituentur. *Publici* autem nomine intelligunt paucos sibi consentientes: cum cæteri omnes vel lecto Jansenii Libro, vel visis quæ ultrò citròque feruntur scriptis, vel fidem Ecclesiæ definitionibus exhibendo, sensum ejusdem pro hæretico condemnent.

At si decisione cujusdam Pontificis sensus Jansenii ab omni erroris labe immunis declararetur, quod illi exspectare videntur, adversarios proculdubium adigerent ad excusationem sensus Jansenii, graviterque increparent atque etiam infamarent quemcumque qui fidem tali decreto detrectaret. Id jam experti sumus ex inani & fictâ præsumptione, quâ Clementem IX. ita censuisse jactitant: ut idcirco filios iniquitatis eos appellare non sint veriti, qui in reprobatione sensus Janseniani persistunt. Demus tamen quod exoptant & exspectare videntur: an propterea lis finita & controversia sopita erit iudicanda? Ita planè contendunt.

Verum illi exemplo suo præiverunt & subterfugia jam subministrarunt, quibus Adversarii obedientiam & fidem detrectent. Justiori verò

verò Titulo hi repugnabunt, quod decreta decretis tunc forent contraria. Causa fallibilitatis & incertitudinis ab istis prætenfa utrobique ex æquo & verè militaret. Cumque alii dogma fidei, alii hæresim in Jansenii sensu experirentur, omnes Ecclesiæ filii Andabatarum aut Cadmæorum fratrum morè digladiarentur. Illi siquidem sensum mordicus amplecterentur & docendo eodem alios imbuerent, quem hi exhorrescerent, & à quo alios tanquam à peste absterrent. Utrique non propriis tantum argumentis, sed præcipuè decretis Ecclesiæ pugnant, multò acrius, multò infelicius quam nunc decertetur. Una siquidem pars definitione Ecclesiasticâ in præsentî deestituitur, quæ palmam alteri indubiè tribuit.

§. XVIII.

Nihil expromi potest ex Libro Jansenii, quo sensus ejus excusetur: Mala quæ inde sequerentur.

Dicent fortasse tunc standum fore postremo loco decisivis: nam priora Decreta per posteriora in quæstionibus Facti emendari in Ecclesiâ non est inusitatum. Respondeo priora quidem posterioribus emendari posse docet S. Augustinus, dum, inquit lib. 2. de bapt. cont. Donatistas cap. 3. aliquo experimento rerum aperitur quod clausum erat, & cognoscitur quod latebat. Ubi nimirum alia testimonia aut instrumenta proferuntur quibus species Facti immutatur.

At in hac controversiâ novo experimento nihil aperitur, ut retractandi judicium locus superfit. Eadem adsunt conscripta Jansenii adversus fidem exposita, & quæ sine accusantis aut testium personis, sine aliorum instrumentorum editione redarguere seipsa apertissimè demonstrantur, ut cum Maximo Aquileensi loquar in Synodo Later. sub Martino I. Propterea accusatio aut excusatio extranea superflua esse dignoscitur, quoniam temeraria conscripta per seipsa apertius accusantur, quæ Mundum conturbasse noscuntur.

Enim verò quid ex istis Jansenii scriptis expromi potest novo experimento, quo præcedens Ecclesiæ judicium corrigatur? Cum enim dogma Fidei Catholicæ sensibilem habeat oppositionem, & discrepantiam cum doctrinâ hæreticâ, si sensus Jansenii cum doctrinâ Fidei Catholicæ consentiret, quam S. Augustinus adversus Pelagianos defendit (uti illi prætendunt fore judicandum) necesse est Ecclesiam cæcitatibus intolerabilibus accusare, dum Jansenii sensum damnavit ut hæreticum.

reticum. Ita siquidem uterque prolixâ & accuratâ explicatione quæ desiderari potest, sensum expressit quisque suum, ut aciem mentis luce, ut ita dicam, clarius perstringat. Ad eò ut cum Plutarcho lib. de Stoicis Contrariet. dicere liceat: *sensibili presente bono, & magnam ad malum differentiam habente, eum qui ex malo probus evasit, ignorare hoc ipsum, & presentem virtutem non sentire, sed putare malitiam sibi adesse, quomodo non est absurdissimum?*

Quid iterum causæ est hac in re, ut priora Ecclesiæ judicia cedere debeant posteriori cuidam, quo sperare videntur illi esse emendanda? Certè illa & numero plura & apparatu solemnitateque majora, & exquisitione examinis exactiora, & diuturnitate temporis magis firmata, & communi consensu ubique magis recepta sunt, quam quodcumque fingi potest ex adverso decretum. His utique titulis tanquam totidem fulcris innixi reclamabunt, qui Iansenii sensum pro hæretico habent; immò & prævalebunt semper. Atque ita Ecclesia Dei vehementiori perturbatione quatietur, Schismaque interminabile in ejus sinu fovebitur. Ex quo apparet Iansenii Discipulos non pacem Ecclesiæ spectare, dum restorationem judicii exposcunt, sed potius inducias qualdam, quò speciosiori sub fuce errores damnatos interim diffundant.

§. XIX.

Speciosa verba non sufficiunt ad eluendam labem hæreseos, nisi simul sensus Iansenii damnetur.

Immò verò, inquit, Pax Ecclesiæ facile restituetur, si suppresso Formulari nomen quoque taceatur Iansenii. Jam enim pluribus scriptis patefecimus nos non alium quam sensum Catholicum tenere. *Quid igitur opus est pro humanis factis aut hic aut inde manifestatis, aut ex utroque latere incertis litigare?* ait S. Augustinus lib. cont. Cresconium cap. 30.

Quinimmò nec ipsi silentium in excusando sensum Iansenii contulerunt, quamvis illud in euratione externâ solemniter promisissent; prout patet ex libello quem *le Phantôme du Iansenisme* inscripserunt, aliisque quos etiam ab Adversariis non provocati in lucem emisserunt. Sed nec à sensu Iansenii palam renovando abstinere, quem iterum variis propositionibus comprehensum Alexander VIII. condemnavit.

Est itaque speciosis quandoque verbis abutantur quæ fidem Catho-

tholi-

tholicam præ se ferant, nihil ei contrarium enuntiando: adeò tamen ambigua esse comperiuntur ut sensum hæreticum non excludant, sed eidem adaptari facile possint. Quare pax nulla restaurari, aut labes vel suspicio hæreseos ab illis purgari potest, nisi ejurato prius sensu Jansenii. Id enim diuturno jam experimento compertum est, dum hæretici veteres sub tegumento verborum plausibilibus & in speciem Catholicorum perverlos sensus suos occultabant.

Quid utique magis fidem Catholicam sapiebat, quam symbolum Arianum ex puris Scripturæ verbis contextum, aut vox consubstantialis quam Eusebius professus est, de quo supra? Nihil quoque magis eandem fidem sonabat in ejusdem Arianæ causâ, quam una substantia Patris & Filii: de hac tamen locutione S. Hilarius lib. de Synodis ait. *Multi ex nobis ita unam substantiam Patris & Filii prædicant, ut videri possint, non minus id pie quam impie prædicare. Habet enim hoc verbum in se fidei conscientiam & fraudem paratam.* Similiter Nestorius ita veram unionem in Christo visus est profiteri, ut verbum tantum metuendum *Deipara & Dei bimestris* reformidare putaretur.

Fuerunt præterea locutiones variæ Catholicorum Patrum ambiguae, quibus hæretici tum Eutychiani, tum Nestoriani abusi sunt ad perversum sensum suum celandum. Tales sunt, *quod unus de Trinitate passus sit: quod una Dei verbi natura sit incarnata, una hypostasis Christi composita: quod Christus sit ex dualibus vel in duabus naturis: quod verbum assumpsit hominem: quod Christus sit creatura, servus, item homo Dominicus, Deiferus, Dei Templum, domus &c.* Quinimodò S. Cyrillus tom. 5. part. 1. Dial. 3. Aliquo sensu dixit Christum *nobiscum adoptatum.* De hujusmodi locutionibus ait S. Athanasius orat. 4. *Si quis forte jaciatur à Catholicis & rectâ fide præditus, nihil fore suspectum, quia simpliciore verborum enuntiatione Catholicus sensus evincit: Quando verò ab hæreticis eadem illa proficiuntur suspitione non carere.*

Nihil ergo prodest suspectis de Jansenismo Theologis ad purgandam malam de ipsis conceptam existimationem, quod Thomistico more aliquando loqui videantur, nisi aliunde probaverint suum sensum esse à sensu Jansenii alienum. Quinimodò magis suspitionem auget quod hunc refragantibus licet Ecclesiasticis Iudiciis excusare velint, quæ excusatio proprii sensus est accusatio. Nullus hic est dissimulationi locus: pax nulla tacito nomine Jansenii exurgere potest. Apertè damnandus est cum Ecclesiâ sensus à Jansenio intentus ne quis cum eodem consentire videatur, atquetunc ab omni suspitione liberatus ostendat non gravabitur quibus modis ab eo dissentiat.

Ita

Ita Thomistæ Iansenii sensum averſantur , ab Ecclesia ritè damnatum esse consentiunt , discrimen suum inter & illius sensum defendunt: eaque ratione immunes se ab omni suspitione servant. Hos imitentur , hos sequantur , qui volunt à sinistra , quæ de ipsorum doctrinâ habetur , existimatione liberari. *si quis falsò se infamari clamitæ & gloriatur nostra sentire* , inquit S. Hieronymus Dial. 1. cont. Pelagianos , *tunc vera fidei præbebit assensum , cum apertè & absque dolo adversa damnaverit : ne audiat illud propheticum , & in omnibus non est conversa ad me prævaricatrix Soror Iuda ex toto corde suo , sed in mendacio.*

§. XX.

Securus est apud Deum qui juxta Formulam præscriptam sensum Iansenii ejurat , non ille qui detrectat.

DEnique nihil ad eluendam hæreseos labem præstantius , quam decretis acquiescere Ecclesiæ : *quæ non litigiosis opinionibus fingitur* , inquit S. Augustinus epist. ad Bonifacium Comitem , *sed divinis attestacionibus comprobatur.* Necessitas illi parendi securos reddit ejus filios ; aded ut non vereantur homines sensusque ipsorum damnare quos illa damnat : quin immò & illis anathema dicere qui aliter agendum esse sentiunt. *Cunctas verò* , inquit S. Gregorius lib. 1. epist. ep. 24. *quas præfata veneranda Concilia personas respuunt , respuo: quas venerantur , amplector. Quia dum universali sunt consensu constituta , se & non illa destruit quisquis præsumit aut solvere quos ligant aut ligare quos solvunt. Quisquis ergo aliter sapit , anathema sit.* Et verò proponente Ecclesiâ Formulare ad ejurandum sensum Iansenii , quis dubitet illam sibi apud Deum fidejussorem fore , si fidem Matri adhibuerit. Fidem , inquam , non simulatam , sed quæ sit veri nominis obedientia , per quam & consulitur famæ & satisficit conscientiæ & pax servatur Ecclesiæ. Quid autem Præsidi in tremendo summi Iudicis judicio expectare potest , qui vanâ proprii sensus præsumptione inflatus fidem detrectat : & , uti loquitur S. Augustinus lib. 2. cont. Donatistas cap. 5. , *nimis amando suam sententiam , vinculum sacrilegi Schismatis communioni præponit unitatis ? An forte vadem adhibebit ineluctabile animi sui judicium , quo sibi persuasit sensum Iansenii esse Catholicum , nec alium quam gratiæ per se efficacis quem continuatâ traditione tenuit Ecclesia ? Ita quidem sibi persuadent qui adversus fir-*
missima

missima Ecclesiæ judicia obluantur : neque dum unam fallibilitatem Ecclesiæ adscribunt , duplici se obnoxios esse attendunt , quarum neutra pro ipsis patrocinabitur apud Deum.

Illos utiq; falli in intelligendo quis sit sensus Iansenii ex dictis non est verisimile : sed nec Ecclesiam in eo fuisse deceptam , si non dicam infallibile , saltem certissimum est. Omnes, inquam , consentiunt quis sit sensus Iansenii; adeò ut si liber aliquis de novo proferatur, ex ipso verborum apparatu seu involucro mox dicatur hic est sensus Iansenii : ita siquidem novi isti Libelli & ab Adversariis accusantur , & qui illos edunt sensum suum à sensu Iansenii discernere nec curant nec laborant. Quid igitur superest quò se in tribunali divino tueantur ? Nihil profectò aliud quam quod Catholicum esse censeant quod ab Ecclesiâ damnatum est ut hæreticum : & doctrinam gratiæ efficaciæ esse putent , quæ est gratiæ necessitantis & libertatem destruentis. In quo dijudicando cum Ecclesiam esse infallibilem fateantur , ipsi verò sint fallibiles & necesse sit ipsos falli , solam pro vadimonio habent ignorantiam crassam , quæ tamen neminem excusat.

Reliquam porrò fidelium turbam , qui quomodo sensus Iansenii intelligendus sit ignorant, si Formulæ ab Ecclesiâ ad ipsum ejurandum propositæ subscripserunt , *etsi non intelligendi vivacitas , certè credendi simplicitas tutissimam facit*, uti testatur in simili S. Augustinus. Qui autem ex isto hominem genere *imaginatione quadam veritatis ac pietatis illusi* , uti loquitur idem Sanctus lib. de utilit. cred., quam in iis qui decretis Ecclesiæ reluctantur effulgere arbitrantur , fidem Ecclesiæ in ejurando eodem sensu detrectant , hos utique habebunt procuratores. Sed quid ipsis profutura sit hæc procuratio declarat S. August. Hom. 12. : *Securitatem tibi dedit Procurator ? Nihil valet securitas procuratoris. Domini securitas valet. Quæ est autem ista securitas vel mea vel vestra , nisi ut Domini iussa intente diligenterque audiamus* : quibus nimirum Ecclesiæ iudicium particularibus quibuscumque præferendum esse præcepit.

Ampla hic se offert materia ad prærogativas Ecclesiæ ostendendas adversus quorumcumque malignantium cavillationes. Sed cum ea res ab aliis fusè tractata sit , & dissertatio nostra ad finem perducta , uno S. Augustini textu lib. de Utilit. cred. monitum te velim : *Tametsi , inquit , dicere non valeo , monere tamen non desino : quoniam multi sapientes videri volunt , neque utrum sint dignoscere facile est : præceptis , quæ tanta Ecclesiæ autoritate firmata esse Deus voluit , libens obtemperes ; nec imaginatione quadam veritatis aut pietatis illusus sinas te abduci.* Hæc meditare & sedulò perpende , ut cum tribunali summi Iudicis sistendus eris , securum te invenias.

*Dissertatio hæc Theologica, eruditè pariter & modeste
conscripta, typis merito evulgabitur. Datum Antuer-
piæ 30. Mart. 1693.*

ANT. HOEFLACH ECCL. CATHED.

CAN. GRAD. LIBR. CENS.

COLONIÆ

Apud NICOLAUM SCHOUTEN Anno 1693.

Respo
siones
-Fica

1. 11

111

112